

דף מה

עו. מה הדין במקרים הבאים?

- א. העידה לאחר שנישאת שזינתה בעודה ארוסה.
- ב. העידה קודם שנישאת שזינתה לאחר שנתארסה.
- ג. נערה המאורסה שזינתה ואחר כך בגרה.
- ד. נכנסה לחופה ולא נבעלה, וזינתה.
- ה. מה הדין בכל אלו כשהעליל עליה הבעל בשקר.

א. באו לה עדים בבית חמיה שזינתה בבית אביה (= באירוסין) — סוקלים אותה על פתח בית אביה, כלומר ראו גידולים שגידלתם.

לפרש"י (כן מבואר בתוס', ולאפוקי מפרוש רשב"ם), אם לא הוציא הבעל שם רע על הדבר אלא באו עדים מעצמם — לרבא דינה בחנק, שהואיל ונשתנה דינה נשתנה מיתתה. ויש אומרים שאין הדבר תלוי אם הוציא הבעל שם רע או באו העדים מעצמם, אלא כל שבאו עדים לאחר הנישואין שזינתה באירוסין והטעתו — זהו דין 'מוציא שם רע' שדינה בסקילה. (כן נקט מסבא באבי עזרי (איסור"ב ג, ח) ונסתייע מהתו"י. וכבר מפורש כן ברא"ה ובריטב"א).

ב. באו לה עדים בבית אביה שזינתה בבית אביה — סוקלים אותה על פתח שער העיר.

ג. סרחה ולבסוף בגרה — תני שילא: תידון בחנק, שהואיל ונשתנה גופה נשתנה מיתתה. ובברייתא אחרת שנו: בסקילה. ותירץ רבא (כפרש"י): אם באו עדים לאחר שנישאה, דינה בסקילה (כי בפרשת מוציא שם רע נתחדש שגם אם נשתנה דינה לא נשתנה מיתתה), ואם לאו — דינה בחנק. רב נחמן בר יצחק תלה מחלוקת הברייתות במחלוקת חכמים ורבי שמעון, ודחו דבריו. ורבי יוחנן אמר לתנא שיש לשנות בברייתא דשילא: 'תידון בסקילה'. (הנערה — הנערה שהיתה כבר. רבי אילעא).

א. הלכה כדברי רבי יוחנן. ונסקלת בבית הסקילה, שלא נאמר 'פתח בית אביה' או 'שער העיר' אלא כשהיא עדיין נערה. (מאירי).

ב. הוציא עליה שם רע כשהיא נערה, ובגרה קודם העמדה בדין — בספר אבי עזרי (נערה בתולה ג, ב) נסתפק בדבר, והביא מהירושלמי (ה"ג) שנותן לאב. וצידד שאם מת האב קודם העמדה בדין, אפשר שפטור לגמרי [ואינו דומה למוציא שם רע על היתומה, שמעיקרא חל החיוב כלפיה, משא"כ כאן שחל החיוב לאב ומת ואין אדם מוריש קנס לבניו].

ד. נכנסה לחופה ולא נבעלה, וזינתה — דינה בחנק. (מארשא - ולא נשואה).

לפירוש רשב"ם המובא בתוס', כאשר הוציא שם רע שזינתה לאחר הנישואין ואמת היה הדבר הזה — דינה בסקילה, [ואמנם אין מוציאים אותה אל פתח בית אביה ליסקל]. וכן פסק הרמב"ם (איסורי ביאה ג, ח). אבל לפרש"י והראב"ד ושאר ראשונים, לעולם דינה בחנק.

ה. הוציא עליה הבעל עלילות דברים לאחר הנישואין שזינתה בעודה ארוסה — לוקה ומשלם מאה סלעים. ואם לא בעל עדיין — לרבי אליעזר בן יעקב פטור ולחכמים חייב. ולרבי יהודה לוקה מכל מקום [אפילו לראב"י], ופירש רב נחמן בר יצחק: מכת מרדות מדרבנן.

לפרש"י, לתירוץ רב פפא לוקה לרבי יהודה מלקות ארבעים, משום לא תלך רכיל. ורבנו תם חולק וסובר שלדברי הכל אינו לוקה לרבי יהודה אלא מכת מרדות דרבנן.

הוציא עליה שם רע משבגרה, שזינתה בעודה נערה מאורסה — אינו לוקה ואינו נותן מאה סלע, (כיון שעקימת שפתיו גורמים לו ליענש, והרי עקימת שפתיו בבוגרת היתה ולא בנערה).
הוציא עליה שם רע בשקר שזינתה לאחר הנישואין קודם שבעל, לדעת הרמב"ם והרשב"ם שאם אמת היה הדבר דינה בסקילה, נראה שדינו כשאר מוציא שם רע בשקר ולוקה ומשלם, שהרי הפרשה מדברת גם על אופן כזה. (כן צדד המנחת-חינוך תקנג, יב ולא החליט).

בכל מקום שאינו לוקה ואינו משלם קנס, גם אינו מצווה בעשה דולו תהיה לאשה. (עפ"י רמב"ם נערה בתולה ג, ט. וכן מפורש במנחת חינוך תקנג, ט).

**עז. א. היכן סוקלים נערה מאורסה שזינתה ועובד עבודת כוכבים?
ב. האם אומרים 'אישתני גופא / דינא — אישתני קטלא' אם לאו?**

א. נערה המאורסה שזינתה ובאו עדים על כך כשהיא בבית חמיה — סוקלים אותה על פתח בית אביה. אין לה פתח בית האב, וכן אם באו עדים כשהיא בבית אביה (כן היא גרסתנו) — סוקלים אותה על פתח שער העיר ההיא שזינתה בה (גם אם דנים אותה בעיר אחרת). ובעיר שרובה עובדי כוכבים — על פתח בית דין. (למדו 'פתח' האמור במוציא שם רע מ'פתח' שבמסך שער החצר, ו'פתח' מ'שער' האמור עמו, ו'שער' מ'שעריך' דעובד עכו"ם).

א. לגרסת הרמב"ם [דלא כרש"י רי"ף ור"ן], הכל תלוי במקום הזנות; אם זנתה בבית אביה, אעפ"י שלא העידו עליה אלא כשבאה לבית חמיה — נסקלת על שער בית אביה. זנתה בבית חמיה [או במקום אחר. מאירי] קודם שמסרה האב, אעפ"י שהעידו עליה לאחר שחזרה לבית אביה — נסקלת על פתח שער העיר ההיא.

ב. מדברי הרמב"ם (איסורי ביאה ג, יא) מבואר, שנערה ישראלית שאין לה אב — נסקלת בבית הסקילה. ובת גרים שהורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה — נסקלת על שער העיר. ונראה מדבריו שזה שמבואר בגמרא שאם אין לה אב סוקלים אותה על שער העיר, היינו דוקא כשמת אביה קודם שנולדה, אבל אם היה לה אב כשנולדה ואחר כך מת, בטלה מצוותה ואין לה דין 'שער' כלל, הלכך נסקלת בבית הסקילה. (עפ"י חדושי הגרנ"ט — מו. ומהרש"ל צידד שהיתה לרמב"ם גירסה אחרת בגמרא. וע"ע בחדושי ר' שלמה היימן — יא).

ג. הזונה עמה נסקל גם הוא בשער העיר ההיא, ככתוב. ואולם כאשר היא אינה נסקלת, כגון אנוסה או קטנה — דינו כשאר הנסקלים, במקום שנגמר דינו ולא בשער העיר ההיא. (עפ"י משך חכמה תצא כב, כד. ובמנחת-חינוך (תקנג, ה) נתחבט בדין זה).

וכן בעבודת כוכבים — סוקלים אותו על שער העיר שעבד בה (שעריך — שעריך לגזרה שוה). ובעיר שרובה עכו"ם — על פתח בית דין. (שעריך — ולא שערי עכו"ם).

'פתח בית דין' לאו דוקא אלא חוץ לבית דין, שלא ייראו בית דין כרוצחים (כסנהדרין מב). ואף על פי שאינו מחוץ לשלש מחנות — מותר לסקול, כי כיון שרוב העיר עובדי כוכבים בטלה קדושת היקף חומה ואין צריך להוציאם חוץ לחומה. (תוס').

ב. כאמור לעיל, לפי באור רבא (כפרש"י) בדברי שילא, אומרים 'אישתני דינא — אישתני קטלא', ולכן סרחה ולבסוף בגרה תידון בחנק. יוצא מן הכלל הזה הוא מוציא שם רע, שחידשה תורה שלא ישתנה דין מיתתה אפילו נשתנה דינה, (שגם לאחר שנכנסה לחופה דינה בסקילה).
לרב נחמן בר יצחק, תלוי הדבר במחלוקת חכמים ורבי שמעון.

ולפי מה שהסיק רבי יוחנן, לכל הדעות אין אומרים אשתני גופא אשתני קטלא. [שאפילו רבי שמעון לא הצריך אלא ששעת הידיעה תהא גם היא בחיוב כמו שעת החטא, אבל לעולם אין דנים לפי המצב האחרון בלבד].

א. כתב הגר"ח הלוי (ממרים ז,ו) שדין זה מסוים הוא בחיוב מיתה ולא במלקות. והעירו עליו אחרונים מסוגיתנו, שמבואר שאף לענין קרבן אומרים כן, והוא הדין לשאר חיובים. ע' בגליונות החזו"א על הגר"ח; אבי עזרי מלכים ג,ז.

ב. יש סוברים שאין אומרים 'אישתני דינא אישתני קטלא' אלא כשגם במצב החדש יש עליו האיסור אלא שדינו שונה, אבל אם עתה אין עליו איסור זה כלל, אין לדון בו שישתנה ענשו. ויש חולקים.

דף מו

עח. א. עונש מלקות ואזהרה במוציא שם רע — מנין?

ב. האם הבעל לוקה כאשר לא שכר עדים או לא אמר להם בואו והעידוני אלא העידו מאליהם?

ג. מה הדין במקרים הבאים: שכרם בקרקע או בפחות משה פרוטה, או שניהם בפרוטה? הוציא שם רע על הנישואין הראשונים? על נישואי אחיו?

ד. מה דינה של ביאה שלא כדרכה לענין מוציא שם רע?

ה. כיצד מתפרשים הכתובים: ובה אליה ושנאה; ואקרב אליה ולא מצאתי לה בתולים; והוציא את בתולי הנער; ואלה בתולי בתי. ופרשו השמלה לפני זקני העיר?

א. ויסרו אתו — מלקות. ('יסרו' מ'יסרו' ו'יסרו' מ'בן' ו'בן' מ'בן' — והיה אם בן הכות הרשע). אזהרה למוציא שם רע — רבי אלעזר אמר מלא תלך רכיל. רבי נתן אמר מונשמרת מכל דבר רע.

יש להסתפק באשה שאינה עושה מעשה עמך, שאין נוהג בה לאו ד'לא תלך רכיל' (כמבואר בחפץ חיים ח,ה), האם הבעל לוקה משום מוציא שם רע, מפני שמעליל עליה עלילות שקר להנאתו. וגם יש לומר שאפילו אם ננקוט שאינו בכלל האזהרה, י"ל שהעונש אינו תלוי בהכרח באזהרה. וכן יש להסתפק בהוצאת שם רע בכתיבה בלבד ללא דיבור. (עפ"י מנחת שלמה פא. ומדברי החפץ-חיים (לשה"ר י,ב בבמ"ח ט) יש לשמוע שמוציא שם רע חייב גם כשהאשה פרוצה ואינה עושה מעשה עמך).

ב. לא אמר לעדים בואו והעידוני והם מעידים אותו מאליהם — אינו לוקה ואינו נותן מאה סלעים. [ואם אמת היה הדבר — היא בסקילה. ואם הוזמו העדים — הם בסקילה].

אמר להם ולא שכרם — לוקה. רבי יהודה אומר: אינו חייב עד שישכור עדים. (גזרה שוה 'שימה — שימה' מנשך, מה להלן ממון אף כאן ממון. ואינה גזרה-שוה גמורה. תוס').

ג. רבי ירמיה הסתפק לדברי רבי יהודה [וכן שנה רב יוסף צידוני בי רבי שמעון בן יוחאי] שהצריך שימה בממון כבנשך, מה הדין כששכרם בקרקע, בפחות משה פרוטה, שניהם בפרוטה. ולא נפשטו הבעיות.

רב אשי הסתפק: הוציא שם רע על הנישואין הראשונים מהו; על נישואי אחיו מהו. ופשטו ספק זה האחרון מברייטא דרבי יונה שאינו חייב אלא לזה — ולא ליבם.

הרמב"ם (נערה בתולה ג,ט) פסק שמוציא שם רע על נישואין הראשונים פטור. (ע' בבאור דבריו בחתם סופר ובהר צב').